

Gildebrief

Nationale Inventaris
Immaterieel Cultureel
Erfgoed Nederland

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

32e jaargang no. 4 december 2013

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2300 stuks in de maanden maart, juni, september en december. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een Verenigingskarakter hebben.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de penningmeester en de redactie.

Bestuur van het GVM

Voorzitter: T.V. (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl

Secretaris: Bas de Deugd
Dirk Karstraat 47, 4143 AX Leerdam, tel. 0345-630112
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester:

Reinier den Uijl (tot eind 2013)
Kasteel Hasselholtsstraat 1, 6043 XG Roermond,
tel. 0475-326112
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator: Ingrid Friesema
Johannes Wierlaan 20, 3734 XC Den Dolder,
tel. 030-2619928
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl
Contacten afdelingen, regio en bliksemafleider.

Coördinator opleidingen: Mark Dwarswaard
Stadhuisplein 237, 5461 KR Veghel, tel. 06-83218118
opleidingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl

Communicatie, social media en algemene zaken:
Tom Kreuning
Molenkade 8, 1829 HZ Oudorp (NH), tel. 06-43085173
communicatie@vrijwilligemolenaars.nl

Algemene zaken (a.i.):

Jaap van Dijke
Drostestraat 6a, 3958 BK Amerongen

Ledenadministratie en website:

Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop,
tel. 040-2863023
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examens

P.J.M. (John) Houben
Korhoenderveld 89, 5431 HC Cuijk, tel. 0485-320994

Coördinator Arbo en Veiligheid

Erik Kateman
Donaudal 33, 7007 HC Doetinchem, tel. 06-29017071
veiligheid@vrijwilligemolenaars.nl

Bliksemafleidercontrole

Coördinator L.J. (Leo) Tiggeleman,
Ivius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848,
b.g.g. 0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzendingen

H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Vertrouwenspersoon

H.P.A. van Erve (zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs Telemansstraat 60, 8031 KL Zwolle,
tel. 038-4225533

Steunpunt Molenbiotoop

De Hollandsche Molen, Mark Ravesloot
(email adres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel. 020-6238703

Gildeverzekeringen en rekeningnummers

Contributie GVM: 19.85.42.895
Verzekeringen GVM: 19.85.48.427
Gildeverzendingen: 19.85.58.570

Het Boventafelement

4

Contributie

6

Molengids

9

De Rooie Wip 375 jaar

10

In dit nummer:

december 2013

Boventafelement	4
Contributie en verzekering 2014	6
Nieuw bestuurslid	8
Molengids, iets voor jou?	9
Molen de Rooie Wip 375 jaar	10
Molen Edeens 250 jaar jong	13
Zeilmaker Koning	14
Verslag opleidingsraad	16
Column	17
Dagje zagen op De Salamander	18
Molen Ganzedijk krijgt naam	20
Brabants-Vlaamse Contactdag	22
Geslaagden najaarsexamens	24
Uit de examencommissie	25
Waardeer monumentale molens	26
Molinologie	27
Verenigingsnieuws, regioberichten	30
Uitgaven en wetenswaardige literatuur	31

Redactie Gildebrief

Mark Dwarswaard
Stadhuisplein 237, 5461 KR Veghel,
tel. 06-83218118 redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Redactie en medewerkers:

Bas de Deugd
Jan Jansen
Joos Lensink
Jo Meessen
Barend Zinkweg

Vormgeving

Studio De Bunschoter

Druk

Drukkerij de Bunschoter, www.bunschoter.nl

Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **maartnummer** van 2014 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 maart 2014**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie.

Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl.

Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

©2013 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

En dat is 4! Dat betekent: bijna Kerst. En dus ook weer betalen voor een nieuw jaar molenplezier bij Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Zie de betreffende oproep.

We ontvingen van mevrouw Smit nog een mooi bedankje voor de jubileumuitgave, waarvoor we haar zeer erkentelijk zijn.

Joos Lensink is bij een Friese zeilmaker op bezoek geweest en doet hiervan verslag.

Verder een onverslijtbaar halslager dat uit milieu oogpunt vervangen moet worden, een dagje zagen op de Salamander, vanuit Noord-Brabant een verslag van de Vlaams-Brabantse Contactdag en twee jarige molens (eentje in het komende jaar, eentje in het afgelopen jaar). Van beide in deze Gildebrief een verhaal van de vrijwillig molenaars over de feestneuzen.

Het leven gaat echter niet altijd over rozen. Zo ontvingen wij het bericht dat Jan Konink, molenaar en instructeur op molen de Engel te Varsseveld onlangs is overleden. Wij wensen de nabestaanden veel sterkte toe.

Dat geldt ook voor de nabestaanden van Lou Banda, molenaar van zaagmolen Agneta te Ruurlo en bestuurslid van het Platform Houtzaagmolens. Zijn molencollega's schreven een In Memoriam.

Verder nog een artikel van de examencommissie, een bericht over de wisseling binnen het bestuur, een verslag van de Opleidingsraad, weer een boventafelement en een oproep voor molengidsen, waarvoor het bestuur samen met het Groninger Molenhuis in 2014 een cursus wil opstarten.

We vertrouwen erop weer een interessante Gildebrief te hebben verzorgd!

De redactie

Wijzigingen hoofdbestuur

Jan Chris Wagenaar ondervindt nog altijd te veel last van de gevolgen van het auto-ongeluk twee jaar geleden. Hij heeft al moeite genoeg met het vervolgen van zijn studie. Derhalve heeft hij uiteindelijk zijn taken (met pijn in het hart) neergelegd. Het bestuur vindt het zeer jammer dat Jan Chris zijn bestuurstermijn niet vol kan maken, maar kan zijn beslissing zeer goed begrijpen en respecteert die dan ook. We zijn Jan Chris zeer erkentelijk voor de door hem verrichte werkzaamheden voor het bestuur en wensen hem heel veel sterkte toe in zijn genezingsproces!

Jaap van Dijke zit per 1 november 2013 Ad Interim in het bestuur. Elders in deze Gildebrief stelt Jaap zich voor. Jaap zal zich binnen het bestuur onder meer gaan bezighouden met het onderbrengen van diverse taken die nu nogal belastend zijn (in tijdsdruk) voor de penningmeester. We zijn als bestuur blij dat Jaap ons bestuur wil komen versterken, zeker nu Reinier vanwege de aankoop en verbouwing van een nieuwe woning even wat minder tijd heeft voor zijn bestuurstaken. Jaap, van harte welkom!

Over Reinier den Uijl gesproken, hij heeft aangegeven zijn taken per 1 januari 2014 neer te leggen. Wel zal hij de jaarstukken nog in orde maken. We zijn dus op zoek naar een nieuwe penningmeester. Zoals hierboven aangegeven zal de functie meer gericht gaan worden op het penningmeesterschap zelf en minder op de bijzaken die we, via Joop, elders willen onderbrengen.

Mocht je geïnteresseerd zijn in het penningmeesterschap binnen het hoofdbestuur van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, stuur dan een mail of een brief met je motivatie naar secretaris Bas de Deugd (zie colofon).

Het bestuur

De Kam

Vrijwilligers

We zijn als molenaars allemaal vrijwilligers. Een deel van de molenaars doet deze hobby naast een baan, anderen genieten al van de VUT of pensioen of zijn door omstandigheden werkloos. Maar voor bijna iedereen geldt dat het geen betaald werk is.

Tegelijk wordt er steeds meer van ons als vrijwilligers gevraagd. Ons werk op de molen gaat verder dan alleen lekker draaien voor eigen plezier. Veiligheid is erg belangrijk en dat betekent dat we ook een rol hebben bij het invullen van een Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE) en moeten overleggen met de eigenaar. Verder hebben we een belangrijke taak in het laten zien van de molen; we zijn gastheer/gastvrouw op de molen, onze bezoekers zijn ons belangrijkste "product". Die moeten gezond en enthousiast de molen weer verlaten.

Die taak van gastheer/gastvrouw wordt steeds belangrijker. Bij het toekennen van subsidies voor restauratie en (groot) onderhoud wordt de uitstraling naar het publiek een belangrijk(er) criterium. De taak van gastheer/gastvrouw is niet nieuw voor ons als molenaars, we doen dat al jaren. De een wat meer dan de ander. Dat hangt af van de plaats van de molen en de interesse van de molenaar. Maar in het algemeen kunnen we zeggen dat we als molenaars een goede bijdrage hebben geleverd en blijven leveren aan de uitstraling van de molen. Er zijn veel prachtige voorbeelden waar de molen, mede dankzij de molenaar, midden in de lokale gemeenschap staat.

De Hollandsche Molen gaat in het komende jaar werken aan de visie "Molenbehoud 2023", een lange termijn visie voor 10 jaar. Belangrijk uitgangspunt van die visie is het zorgen dat iedereen in Nederland voelt dat de molens ook van hem of haar zijn. Dat is een visie waar we een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren en die naadloos aansluit op onze eigen visie. De molenaars zullen zeker bij deze visievorming worden betrokken.

Wij kunnen onze passie als molenaar uitleven dankzij financiële steun van overheden en particulieren en dankzij de inzet van molenbesturen die werken aan restauratie en onderhoud. Laten wij dan onze passie als molenaar zo goed mogelijk combineren met de rol van gastheer/gastvrouw.

Theun Vellinga,
Voorzitter

Ruim de helft van onze Veiligheidscoaches waren op een winderige zaterdag, de 26e oktober naar Nijkerk getogen om daar de 2e veiligheidsdag 2013 van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars bij te wonen.

Het Boventafelelement

2e Veiligheidsdag te Nijkerk

Aangezien onze voorzitter Theun Vellinga voor zijn werk ergens in Canada vertoefde, nam Leo Endedijk van de Hollandsche Molen zijn taken waar. Leo is ook voorzitter van de Werkgroep Veiligheid. Hierin zitten afgevaardigden van De Hollandsche Molen, het AKG, het Gild Fryske Mounders en Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, alsmede Hay Janssen, de onafhankelijke veiligheidsdeskundige die de Werkgroep Veiligheid ondersteunt. Verder waren op de 2e Veiligheidsdag in Nijkerk ook Erik Kateman (onze Veiligheidscoördinator) en Mark Dwarswaard (Opleidingscoördinator) namens het Gilde aanwezig.

RIE

Op deze 2e Veiligheidsdag kwamen diverse onderwerpen aan de orde. Onder meer de Risico Inventarisatie en Evaluatie (RIE). Informatie over de RIE zal nog in het te herziene hoofdstuk veiligheid geplaatst dienen te worden. Van onze Veiligheidscoaches kregen wij te horen dat de animo wisselt van de moleneigenaren om de RIE in te vullen (als ze die al hebben). Mooi dat Leo aanwezig was, die neemt dit punt mee naar De Hollandsche Molen (die vooral de belangen van de moleneigenaren behartigt). Maar ook bij de molenaars varieerde de

interesse van groot tot nihil; het invullen van de RIE wordt door een aantal molenaars als "bezwaarlijk" beschouwd, liever is men leuk met de molen bezig. Echter: als de RIE is ingevuld (en wordt bijgehouden!) dan blijft het ook leuk op de molen! Bovendien is het een gezamenlijke verantwoording van moleneigenaar en molenaar, of zoals Hay eens aangaf: "Sta jij straks aan de deur bij de familie..." Dat wil toch niemand! Daarnaast geldt ook: wanneer er een ongeval plaatsvindt ten gevolge van een actie die niet

in de opleiding is geleerd, (bijvoorbeeld: smeren in de kap bij een draaiende molen), kan de molenaar aansprakelijk worden gesteld!

Molenaars en moleneigenaren kunnen bij de Veiligheidscoaches van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars terecht voor hulp bij het invullen van de RIE. Is een Gemeente eigenaar, dan kan met de "preventiemedewerker" van die Gemeente contact opgenomen worden, dat is daarvoor de aangewezen persoon. Een deel van de coaches is bezig met het invullen van de RIE voor de eigen molen, enkelen

hebben overleg met de gemeenten waar ze actief zijn. Een coach adviseert molenaars in opleiding navraag te doen naar de RI&E bij de molens waar ze in opleiding zijn, dan snijdt het mes aan twee kanten; leerlingen leren met een RIE om te gaan en van de betreffende molen wordt die dan meteen ingevuld.

Er is nu een nieuwe RIE map. Er lijkt weinig veranderd ten opzicht van de 1e map. Toch is het raadzaam de nieuwe map aan te schaffen; de oude RIE geldt niet meer en de nieuwe map is zodanig aangepast, waardoor deze is geaccepteerd door de overheid als erkende branche-RIE. Deze nieuwe map heeft daardoor een veel hogere status. Door de aanpassingen is het niet nodig iedere RIE afzonderlijk te laten toetsen. De "standaard" map is al getoetst.

Incidentenregistratie

De incidentenregistratie is ook behandeld (zowel op de 2e Veiligheidsdag, als in de Werkgroep Veiligheid).

Het registratieformulier is inmiddels op de site van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars geplaatst. De Hollandsche Molen, het AKG en het Gild Fryske Mounders zullen er een link naar toe plaatsen op hun sites.

De bedoeling hiervan is dat we allemaal leren van incidenten om ongevallen te voorkomen. Als je dus iets meemaakt op je molen en misschien loopt het slecht af, maar ook als het goed/met een sisser afloopt, ga dan (in beide gevallen) naar de site van Het Gilde, www.vrijwilligmolenaars.nl. Ga vervolgens naar tab Het Gilde, dan tab Veiligheid, dan tab Incidentenregistratie en download het Incidenten Meldingsformulier.

Het formulier wat je dan te zien krijgt kun je vervolgens invullen (je kunt bij de Veiligheidscoach bij je in de regio terecht voor hulp bij het invullen). Dit ingevulde formulier toezenden aan: Hay_janssen@home.nl. De melding komt dan ALLEEN in een register van de onafhankelijke veiligheidsdeskundige (Hay Janssen) aan die hier STRIKT VER-TROUWELIJK mee om gaat (de Werkgroep Veiligheid en de veiligheidscoaches krijgen dit formulier dus NIET te zien! (Hay heeft geen relatie met de Hollandsche Molen, het AKG, het Gild Fryske Mounders of Het Gilde van Vrijwillige Molenaars).

Hay zal het incident bestuderen en voor het geval hij extra informatie nodig heeft omtrent

het incident kan hij contact opnemen met de invuller van het formulier.

Molenaar en moleneigenaar kunnen de Werkgroep Veiligheid om een nader onderzoek verzoeken.

Door het (verplicht) invullen van naam, enz. kan men via dit formulier niet anoniem klagen over een andere molenaar (dat zou wel mogelijk zijn als er geen naam ingevuld kan/ hoeft te worden).

Als Hay het incident heeft bestudeerd wordt dit incident ANONIEM in de Werkgroep Veiligheid behandeld en daarna even anoniem op de volgende Veiligheidsdag met de Veiligheidscoaches.

Jaarlijks zal er een samenvatting in de Gildebrieven worden gepubliceerd.

Voor de duidelijkheid

Bijna ongevallen worden ook als incident gezien en zijn zeer leerzaam, deze dus ook invullen op het formulier!

Gevaarlijke situaties worden eveneens als incident gezien, zijn eveneens zeer leerzaam en deze dus ook invullen!

En als het mis is gegaan? Dan heet het incident: "Ongeval".

Dit is allemaal bij "Type incident" in te vullen. Alle genoemde situaties zijn dus incidenten. Overigens is op de 2e Veiligheidsdag voorgesteld om het woord "incident" te vervangen door "voorval".

Jeugdleden

Vanuit de Veiligheidscoaches kwam de vraag

of de molenaars die ruimte gaan bieden aan de jeugdleden hiervoor een aparte opleiding krijgen.

Eveneens kwam de vraag om een inventarisatie waar en hoeveel jeugdleden we nu hebben. We kunnen bij de betreffende molenaars aankloppen voor ideeën wat we de jeugdleden kunnen laten doen.

Er werd al gesuggereerd de jeugdleden met betrekking tot gevaar routines aan te leren. Deze punten worden meegenomen door de Werkgroep Jeugdleden.

En dan nog wat

En heb je een goede tip of een praktijkgeval met betrekking tot een onveilige situatie? Stuur deze dan naar Erik Kateman (zie colofon, voorin de Gildebrieven), wellicht worden we er allemaal wijzer van!

Of lijkt het je wat om als Veiligheidscoach in je regio aan de slag te gaan? We hebben regio's waar we nog wel iemand kunnen gebruiken. Neem hiervoor ook contact op met Erik Kateman.

Het bestuur

Contributie en verzekering voor 2014

(dat staat op het wikkeltje van de Gildebrief) op:

Triodosrekening 19.85.42.895
IBAN: NL40TRIO0198542895 / BIC: TRI-ONL2U

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars
Roermond

Indien je alsnog een machtiging wilt afgeven is op de site een machtigingsformulier te downloaden. Dit invullen en opsturen naar secretaris Bas de deugd (zie colofon).

Na inschrijving ontvangt u een bevestiging als het e-mailadres bij ons bekend is.

Machtigingsformulieren moeten uiterlijk 1 december toegestuurd zijn.

Machtigingsformulieren die wij later ontvangen worden nog verwerkt tot uiterlijk 1 februari.

De 2e incassodatum is dan op 22 februari.

De doorlopende machtigingen welke later binnen komen dan 1 februari kunnen we pas voor 2015 gebruiken.

Voor 2014 dien je dan nog een acceptgiro te gebruiken of via internet het bedrag over te maken.

Nieuwe leden moeten hier ook rekening mee houden.

Het bestuur

Machtiging

Als je een machtiging hebt afgegeven hoef je niets te doen, behalve zorgen voor voldoende saldo op je rekening.

Het bedrag van contributie en eventueel verzekeringsgeld (zoals je op het machtigingsformulier hebt aangegeven) zal omstreeks 22 december van je rekening worden afgeschreven.

Heb je geen machtiging afgegeven? Betaal op tijd! Denk aan de geldigheid van je verzekering!

Bij deze Gildebrief zijn acceptgiro's meegestuurd bij die leden die geen machtiging hebben afgegeven.

Contributie

De contributiebedragen voor 2014 zijn:
Geslaagde leden, leden-in-opleiding en

jeugdleden:	€ 25,00
Speciaal-donateurs:	€ 21,50
Donateurs:	€ 15,00

De (collectieve) WA-verzekering is bij de contributie inbegrepen. Voor de aanvullende WA+ verzekering en een aanvullende ongevallenzekeringsperiode (beide niet verplicht) geldt dat de verzekeringsperiode loopt van 1 januari t/m 31 december (je betaalt dus altijd voor een heel jaar).

De premies voor de collectieve verzekeringen bedragen:

WA-plus verzekering :	€ 5,00
Ongevallen verzekering:	€ 1,00
Totaal:	€ 16,00

Aan de hand van het overgemaakte bedrag wordt bepaald voor welke verzekering(en) je kiest (indien je de contributie aanvult met WA-plus en de Ongevallen verzekering komt het totaal maximaal op € 41,-).

Rekeningnummer

De contributie en de eventuele extra verzekering dient voor 1 januari 2014 te zijn overgemaakt onder vermelding van het lidnummer

De Agneta heeft een grote vriend verloren

Afgelopen dinsdag 17 september is geheel onverwacht Lou Banda overleden. Lou was voorzitter van de Stichting vrienden van de molen Agneta. Vanaf het allereerste begin was hij bij deze stichting betrokken.

Het begon allemaal met een oproep in de krant waarin de familie Vaags, eigenaar van de molen Agneta, op zoek ging naar vrijwilligers die de molen op zaterdag wilden laten draaien. Dit was aan het einde van het jaar 2000. Een groep enthousiastelingen meldde zich aan en in 2002 werd de stichting opgericht om structuur aan te brengen in het vrijwilligerswerk. Lou nam meteen de taak van voorzitter op zich. De molen was in eerste instantie elke tweede zaterdag van de maand open. Daarna werd het om de zaterdag en tegenwoordig is de molen iedere zaterdag geopend en wordt er ook bijna iedere zaterdag op ambachtelijke wijze gezaagd.

Bij de techniek van het zagen lag Lou's hart het meest. Hij was enorm geïnteresseerd in techniek. Hij ging hierover ook graag met mensen in discussie. Bij problemen had hij altijd wel een passende technische formule paraat. Hij wist ook veel over hout. Over de spiraalgroei van een boom had hij zijn eigen theorieën.

Lou genoot sowieso van discussies. Tijdens de koffiepauzes op de molen ging hij er dan ook graag goed voor zitten. Hij zat dan genoeglijk met zijn kop koffie en wist over de meest uiteenlopende onderwerpen een boom op te zetten.

Hij was een onnavolgbare verteller en al gebarend bracht hij zijn verhalen voor het voetlicht. Zorgvuldig formulerend zette hij zijn standpunten en ervaringen uiteen, vaak vergezeld door een ingetogen grijns.

Nadat hij met pensioen was gegaan heeft Lou in 2010 zijn molenaarsdiploma gehaald. Hij was zeer betrokken bij de opleiding van nieuwe molenaars. Iedere maand ging hij nog naar Arnhem naar de molenaarsopleiding. Ook op de Agneta hield hij zich bezig met het opleiden van molenaars. Lou genoot van het geven van rondleidingen op de molen. Door zijn vertelkunst wist hij hele groepen te boeien en bracht hij zijn enthousiasme op velen over. Lou vertegenwoordigde de molen naar buiten toe. Hij kende vele mensen en vele mensen kenden hem.

Op maandag 23 september was de uitvaartdienst. Aansluitend aan deze dienst hield de rouwstoet stil bij de molen. De vrijwilligers hadden zich verzameld op de stelling, samen met Walter Vaags en Marcel en Paul van de zagerij. Zo brachten wij een laatste saluut aan Lou. Hij werd door de molenaars "nagekruid". De molen draaide mee in de richting van de stoet, volgens oud gebruik. Wij sloten achter aan de stoet aan. Lou is

begraven op de natuurbegraafplaats van De Slangenburg in Doetinchem. Op de terugweg van het graf naar de parkeerplaats hebben wij als vrijwilligers een erehaag gevormd. Het was voor ons allen een indrukwekkende dag.

De molen staat gedurende een maand "in de rouw" (de wieken staan door het hoogste punt) om respect te betuigen aan een markant molenaar en voorzitter.

Wij, als vrienden van de molen Agneta, zullen Lou missen.

Stichting Vrienden van de Agneta

Nieuw bestuurslid (Ad Interim)

De redactie van de Gildebrief vroeg me om een bijdrage waarin ik mezelf, Jaap van Dijke, aan u voorstel als kandidaat-bestuurslid van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Vanwaar mijn interesse voor de molenwereld? Omdat water altijd mijn belangstelling heeft gehad en de eerste molens bedoeld waren voor waterbeheersing. Logisch dat ik een opleiding volgde in de civiele techniek of wel in ouderwetse termen "weg- en waterbouw". Vandaar.

Mijn loopbaan startte bij het bouwen van kademuren, bruggen om vervolgens hoofd uitvoering bij de bouw van de Coentunnel te worden. Daarna volgden verscheidene functies. De laatste was die van lid van de directieraad BAM. Om de tunnelcirkel te sluiten was ik na mijn pensionering nog een aantal jaren lid van de Raad van Deskundigen bij de bouw van de boortunnel onder het Pannerdensch Kanaal.

Tijdens mijn periode in het bedrijfsleven bekleedde ik de nodige functies in maatschappelijke organisaties. Na mijn pensionering waren er enkele commissariaten en werkte ik onder andere als adviseur in midden- en oost Europa en ontwikkelingslanden om bedrijven vertrouwd te maken met het productiegewijze werken zoals we dat in Europa gewend zijn.

Ook was ik meer dan tien jaar arbiter bij de Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven. Omdat Amerongen, waar ik sinds 1994 woon, mij aan het hart gaat heb ik mij willen inzetten voor het dorp door onder andere acht jaar voorzitter te zijn geweest van de Stichting Kunst in Amerongen en tien jaar penningmeester te zijn van het Comité Open Monumentendag Amerongen.

Tijd voor hobby's? Jazeker. Conditie training, golfen, lezen en fotograferen. Voor belangstellenden: www.jaapvandijke.nl
Terug naar het water en de monumenten.

Als ik een bijdrage kan leveren aan de organisatie van het Gilde van Vrijwillige Molenaars doe ik dat graag.

Jaap van Dijke

Scherpsel molensteen

Tijdens onze fietsvakantie van Stes. Marië-de-la-Mer aan de Middellandse zee naar Roermond, "De Groene Weg", kwamen we langs de molen van Daudet, prachtig gelegen boven op een rots in de Provence, vlakbij het dorpje Fontvieille. Naast de molen lag een loper welke zeer bijzonder

gebild was. Het lijkt wel een mozaïek. Mijn vraag is kan een molenaar, of iemand anders, mij wat kan vertellen waar deze steen met dit scherpsel voor gebruikt is?

Helaas was de molen gesloten. Het is in een streek met veel olijfbomen, maar voor de

productie van olijfolie heb je kantstenen nodig en een doodsbed.

*Gerrit Olink
Molenaar op de Oostendorper Watermolen*

Molengids, iets voor jou?

In samenwerking met het Groninger Molenhuis gaat Het Gilde van Vrijwillige Molenaars in 2014 een Cursus Molengids opstarten.

In navolging van de succesvolle Groninger opleiding zal de cursus op dezelfde wijze worden opgestart binnen Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Er is binnen Het Gilde ook gekeken naar gelijksoortige opleidingen in Overijssel en Limburg, maar het is gebleken dat de inhoud van die opleidingen ook in het "Groninger model" zitten verweven. In Groningen ligt de nadruk op het presenteren, iets wat wij als Gildebestuur belangrijk vinden voor een molengids. Het bestuur meent dan ook dat we door gebruik te maken van deze Groninger opleiding een goede cursus aan kunnen bieden.

Eerst zullen in februari de docenten door Tom Heyne getraind worden in het geven van de cursus en zal Arjen Strijkstra dit doen met de molenaars die dit gedeelte van de cursus voor hun rekening willen nemen. De werving van docenten zal plaats vinden bij de provinciale erfgoedinstanties, de molenaars bij de afdelingen.

Daarna zullen in maart en april de cursus(sen) op provinciaal niveau gegeven worden bij voldoende aanmeldingen. Mochten er per afdeling onvoldoende aanmeldingen zijn, kan worden gekeken naar samenwerking tussen

enkele afdelingen, zodat de cursus toch doorgang kan vinden.

De cursus wordt bij voorkeur in het voorjaar gegeven ("start seizoen"), met name voor de te ontplooien activiteiten is het gunstigere weer prettiger dan in het storm- en regenachtige najaar, al heb je dan wel weer de mogelijkheid om met je activiteiten in te spelen op Sinterklaas, midwinter en Kerst. De cursus zal op 7 doordeweekse avonden en een keer overdag op een zaterdag gegeven worden. Wanneer de cursusavonden en -dag zijn gevolgd en je activiteit is georganiseerd ontvang je op een nader in te plannen moment van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, in samenwerking met het Groninger Molenhuis een certificaat.

Zou je graag de cursus molengids willen volgen, ga naar de site, klik op molengidsen en meld je aan.

Zou je juist graag die molenaar zijn die de cursus op molentechnisch gebied in jouw afdeling wil verzorgen, stuur dan een e-mail met je gegevens naar opleidingscoordinator@vrijwilligemolenaars.nl

Het bestuur

Molenaars gezocht!

Zoals u weet/ jullie weten is de molen de Nachtegaal in de Beemster op 4 oktober feestelijk heropend. Hij kan weer draaien. Nu nog de molenaars die hem kunnen laten draaien.

Het is de bedoeling dat hij iedere zaterdag open is en draait. We willen na de inloopperiode ook gaan malen met de beide maalstoelen. Daarvoor hebben we een

ploegje nodig van vijf vrijwillige molenaars. We hebben er al drie. Zou jij ons team willen versterken?

*Neem dan contact op met:
Jaap van der Veen
06 - 5122 7007
molens-nh@jaapvanderveen.nl*

Molen de Rooie Wip 375 jaar

Nico hangt een nieuw molenzeil op

Deze molen is de tweede molen van de Gemenewegse-polder. Zijn voorganger bleek na inspectie, in zeer slechte staat te verkeren, dat herstel niet meer mogelijk was. De molen was maar 66 jaar oud. En dat er meer wipmolens, die voor 1600 gebouwd zijn, nooit een lang leven waren beschoren, zegt wel wat over de bouwwijzen van de eerste generatie wipmolens.

Cees bezig met het oude molenzeil

Niet alleen kwam er een nieuwe molen maar ook de locatie veranderde. De molen kwam in het midden aan de noordoost kant van de polder te staan. En op deze locatie staat zij nog steeds. Niet meer zo vrij als in haar glorie dagen. En dat komt door een heleboel factoren. Vermoedelijk is de molen eind september 1639 opgeleverd. Het kan ook een maand later zijn, maar niet veel later. Als zij eind september 1639 maalvaardig is opgeleverd, wordt ze eind september 2014 375 jaar oud.

Vanaf september 1639 tot begin januari 1957 heeft zij dienst gedaan als windgemaal. Want de molen de Rooie Wip werd in januari 1957 uit haar functie gezet en mocht alleen in geval van nood nog dienst gaan doen voor de polder. Ook de laatste beroepsmolenaar kreeg hierdoor zijn ontslag. Hij mocht in de dienstwoning blijven wonen tot deze werd verkocht. Tot die tijd had hij ook de taak de molen bij weigering van het gemaal in zijn werk te zetten. Hij werd van zijn taak ontheven toen de molen in augustus 1960 werd verkocht, samen met de oude dienstwoning die naast de molen stond. De laatste beroepsmolenaar moest in oktober van dat jaar de woning verlaten.

Maalvaardig

Toen de nieuwe eigenaresse de molen kocht werd ze verplicht gesteld de molen maalvaardig te laten opknappen. Zodat de molen in geval van calamiteit, de functie van het gemaal kon overnemen. We weten uit geschreven bronnen dat dit menig keer

is gebeurd. In het jaar 1961 werd de molen gerestaureerd, het scheprad werd goed draaibaar gemaakt, zodat deze weer na behoren kon functioneren. Er kwam een nieuwe vloer in de dienstwoning van de molen. Ook de gevel aan de zuidoost zijde veranderde van vorm. En zo waren er meer reparaties verricht aan de molen. Gerrit Rademaker, een zoon van een beroepsmolenaar van de bovenmolen van de Benthuiser- en Zuidpolder, was net als zijn vader schilder van zijn beroep en heeft in het jaar 1961 schilderwerk verricht aan de molen. En kwam zo in contact met de nieuwe eigenaresse. Gerrit Rademaker werd molenaar van de Rooie Wip vanaf januari 1961 tot eind 1979. En zette gemiddeld 10 keer per jaar de molen in zijn werk. Ook werd de molen een paar keer ingezet om het polderwater op peil te malen.

Zijn broer heeft nog een tijdje op de bovenmolen gewoond en is later verhuisd naar de dienstwoning van De Rijnenburgermolen, waar hij ook molenaar van werd. Gerrit laatste jaar op de molen was in 1979.

Vrijwillige molenaar

De eerste vrijwillige molenaar in dit verhaal komen we tegen in het jaar 1980. En dat was P. Knelange die molenaar werd van de molen voor de familie Visscher. Hij is maar kort molenaar geweest op deze molen. Zijn taak werd overgenomen door A. Brekelmans die tot eind 1984 molenaar is geweest van de Rooie Wip. In januari 1985 nam Nico Varkevisser zijn taak over. En tot heden doet hij dat nog steeds. Nico werd eerst bij gestaan door H.

Lippens en later door Cees van der Lede. Cees is samen met Nico nog steeds actief op de molen.

Molenaar Nico heeft vele reparatie aan de molen meegemaakt. De laatste particuliere eigenaar heeft samen met Nico de molen draaiende proberen te houden. Toen dat niet meer lukte moest er een andere uitweg worden gezocht om de molen voor de toekomst te behouden.

In april 1992 werd de molen voor een symbolisch bedrag van 1 gulden verkocht aan een molenstichting die daarvoor was opgericht.

Restauratie

Vanaf die tijd is men bezig geweest om een grote som geld bij een te verzamelen. Toen de geldkist goed gevuld was om de reparatie te bekostigen, kon men aan molenaar Verbij uit Hoogmade de opdracht geven om de molen te restaureren.

De restauratie begon in oktober 1994 en begin mei 1995 was men klaar met de restauratie. En op molendag mei 1995 werd de molen feestelijk overgedragen aan het bestuur van de molenstichting. Nu staat de molen er weer fraai bij, maar onderhoud blijft er altijd aan een molen. Vanaf die tijd dat de molen werd bediend door een vrijwillige molenaar, kunnen we concluderen dat dit haar redding is geweest. In de Gemeente Hazerswoude hebben veel molens gestaan die het niet hebben overleefd.

In het jubileum jaar zal er een tentoonstelling zijn in het Stichting Historisch Museum Hazerswoude (Dorpsstraat 66, 2391BK Hazerswoude-Dorp). De openingstijden zijn beperkt, dus bezoek hun website.

Mocht u nieuwsgierig zijn om te zien hoe de molen erbij staat of zijn er nog vragen waarvan u het antwoord wilt weten, kom gerust langs of bekijk onze nieuwe website: www.rooiewip.nl hierop is alle informatie te vinden!

De vrijwillige molenaars, Nico Varkevisser en Cees van der Lede.

Molen Edens, 250 jaar jong

In Winschoten staat Molen Edens. Veel streekgenoten kennen deze molen nog van haar laatste ophoging in 2006. Minder mensen weten, dat dit voorbeeld van industriële nijverheid meer historie kent. De dame staat al 250 jaar op haar huidige plek.

Fier draaiden haar wieken al in 1763. Er was water voor de deur om goederen aan te leveren. Verschillende eigenaren en molenaars mochten haar bedienen. Haar armen sloegen in de wind en daarmee werd het meel gemalen: meel dat o zo belangrijk was voor de bakkers. Het brood van de bakkers was voeding voor de Winschoters.

Kon de molen maar spreken, dan zouden we verhalen horen over mensen, over de omgeving die zo sterk veranderde, over de twee verhogingen die haar armen dichterbij de wolken brachten, over het water dat nu bereden wordt door auto's en bussen. Maar de molen kan niet spreken: dat doen de molenaars van nu voor haar. De laatste twee dagen van augustus stond ze 25 uur in de schijnwerpers om te vieren, dat de koningin van de maalderij hier al 250 jaar staat.

In die 25 uur konden velen de molen van binnen en van buiten bewonderen. Ze was mooi gemaakt voor de gelegenheid. Kinderen hadden de kleden op haar armen beschilderd. Van te voren waren alle voegen van haar lijf weer mooi strak getrokken, als botox voor de molen! Vele molenaars hielpen elkaar om een marathon van 25 uur te volbrengen. Onder bij de molen was muziek te horen en er waren

oude ambachten te zien: de smid en de touwslager, de wever en de bakker, de klompenmaker en de bierbrouwer. Dat kende de molen allemaal al lang uit haar jonge jaren.

Verwend door deze aandacht hield ze stand, zich bewust van haar taak. Malen op de wind, draaien met de wieken, als een toonbeeld van

geduld en trouw, blij met de aandacht, het vet op de lagers en de wind in de zeilen. Stil en gedwee doet ze haar taak, maar als het einde van het feest nadert, wil ze toch even laten weten wie er nu eigenlijk de baas is. Zonder enig nadelig effect laat ze zich iets ontvallen. Iedereen die weet of denkt te weten wat een molen doet en kan, staat er weer bij stil: de wind kan nog zo kalm zijn, de molen heeft het laatste woord.

Mensen vieren dat de molen 250 jaar oud is geworden, maar ze voelt zich nog als een jonge meid, die voor verrassingen kan zorgen!

Joep Gründemann

Bevrijding 1945, molen Edens links aan het Winschoter Diep op de cover van Canada's Weekly!

Een vakman met liefde voor zijn beroep

Een werktafel die bijna zo lang is als de zolder, een op maat gemaakte stikmachine, twee houten liggers om de zeilen te voorzien van voor- en achter-lijk, een goede verlichting en een prima isolatie van de hele zolder, in het kort: de nog maar net in gebruik genomen zolder van Sipke Koning uit Leeuwarden. Zijn bedrijf is nu dus te vinden achter molen “De Hoop” in Stiens.

Het is Sipke er alles aan gelegen dat de molenzeilen die hij maakt zich honderd procent voegen op de wieken van de molen waar ze voor bestemd zijn. Hij gaat dan ook bij iedere nieuwe bestelling naar de molen en meet het hekwerk nauwkeurig op. Deze gegevens worden later vastgelegd in een logboek waar inmiddels al zeer veel molens in te vinden zijn. De maten van het hekwerk zijn bepalend voor de pasvorm van het zeil, de plaats van de kikkers bepaald de plaatsing van de kikkerlussen aan het zeil. In detail kunnen zeilen

nog wel van elkaar verschillen al naar gelang de opdrachtgever aparte wensen heeft. Het maken van molenzeilen is Sipke Koning niet aan komen waaien: hij was tot zij 53e kok. Maar hij was ook vrijwillig molenaar en hobby-Skûtsjezeiler. Doordat zijn werkgever ophield te bestaan (een Praktijkschool voor Veehouderij en Weidebedrijven) moest hij een beroepsoverstap maken. Door zijn kennis en interesse in de zeilmakerij maakte hij, vooral gestimuleerd door Evelien Pouw de overstap naar de molenzeilmakerij.

Sipke is als vrijwillig molenaar begonnen in IJlst op houtzaagmolen “De Rat” en is nu vrijwillig molenaar op “De Bullemolen”. Deze molen is een monnikmolen (grondzeiler), een volledig maalvaardige poldermolen die staat in Lekkum net buiten Leeuwarden dichtbij de Bonkevaart. Voor deze molen heeft Sipke speciale “Friese” zeilen gemaakt: zijn molen ligt aan de Elfstedentocht route, een mooi reclame object! Voor zijn beroep als zeilmaker moet hij veel reizen: zijn klantenkring is niet alleen te

vinden in Nederland maar ook in België, Frankrijk en Duitsland. In korte tijd heeft hij zijn kwaliteit als zeilmaker voor molens ten zeerste bewezen.

In het gesprek met Sipke komt vooral zijn enthousiasme voor dit beroep naar voren: hij is een vakman die je alles over zijn beroep wil vertellen en uitleggen, iemand die de kwaliteit van zijn zeilen belangrijker vindt dan de verdiensten die het oplevert. Het zeil, WK77, touw en gewaxed wit garen, het zijn de bouwstenen van de molenzeilen. Bij hem op bezoek, betekent ook dat je een stoomcursus zeiltechniek erbij krijgt, soms geassisteerd door zijn dochter Sanne: hij legt uit waarom de aan het plafond opgehangen regels van 5x10 cm zo fijn werken om de lijken zonder plooiën aan het zeil te kunnen naaien. Deze regels hebben de zelfde lengte als de werktafel en beslaan meer dan 2/3 van de werkplaats. Het aanbrengen van de lijken aan het zeil is volledig handwerk: per zeil ben je daar wel zo'n twee dagen mee bezig. Om het stiksel te kunnen aanbrengen heeft Sipke speciaal gereedschap om de naald door de stugge stof te kunnen drukken. De meeste van ons kennen hem ook van het Openlucht Museum te Arnhem waar hij regelmatig te vinden is op de jaarvergaderingen van het Gilde. Ook hier wil hij graag ingaan op vragen van de vrijwillig molenaars.

J. Lensink

Een onverslijtbaar lager?

Toen in 1988 de Molen van Katwou na een grondige restauratie op 1 oktober weer begon te draaien, was er door molenmakerij Jan Poland Sr. een nagenoeg onzichtbare vernieuwing toegepast. In plaats van een conventioneel hardstenen halslager die tot dan toe in vele molens werd toegepast, of met een meer moderner bronzen lager, vond de molenmaker dat het tijd werd voor een nog moderner materiaal, nl. plastic. (Hij had het al eerder toegepast op de molen Rijn en Zon in Utrecht, maar daar liep de as heet omdat de toenmalige molenaar het hals lager in de menie had gezet)

De asbest draden in het lager gegoten

Het werd uiteindelijk het hoogwaardige glijlagermateriaal "Ferobestos LA33". Een kunsthars glijlager verstevigd met meegeperste asbest vezels. Een blokje van 24 x 24 cm en 42 mm dik. Een lichte holling om de as op zijn plaats te houden, en op het diepste punt van de holling was het materiaal 30 mm dik.

Nu, 25 jaar later, moest voor werkzaamheden aan het vulblok onder het lagermateriaal de as omhoog en het lager verwijderd.

Wat schetst de verbazing??? Dat na ongeveer 8,7 miljoen as omwentelingen (de molen draait gemiddeld 350.000 omwentelingen per jaar) is het lager amper versleten!!! Aan de voorzijde (roede kant) was de dikte van de asholte nog 27 mm en aan de achterzijde 23 mm! De zijkanalen waren volledig intact en nog steeds 42 mm dik. Dus dat lager kon zeker nog 25 jaar mee!

Niet dus

Omdat IN het lagermateriaal asbestvezels zitten, mocht het uit milieu oogpunt (?) niet meer teruggeplaatst worden. Er moest een nieuw lager gemaakt worden, ditmaal van brons en dat zou zomaar eens 10 jaar kunnen blijven zitten. Jammer dat zo'n goed lager niet meer gebruikt mag worden, het is nagenoeg onverslijtbaar.

De molen heeft altijd licht gelopen, de as is nooit warm of heet geworden, hoe hard hij ook stond te draaien en in 25 jaar tijd is er slechts 1 blik van 10 kilo talgvet versleten voor de smering.

*Zijkanten 42 mm hoog,
asholte 27 mm op diepste punt*

Jan Poland heeft indertijd een uitstekende keus gemaakt om voor Ferobestos te kiezen, hij kon toen alleen niet weten dat de milieuwetgeving hem zou achterhalen. Spijtig!

Tekst en foto's: Roel Boulengier, molenaar van de Katwouder Molen.

Verslag opleidingsraad

zaterdag 16 november 2013

Op zaterdag 16 november is de tweede opleidingsraad van 2013 van Het Gilde gehouden. Er waren 20 mensen (vanuit de meeste afdelingen, de examencommissie en het hoofdbestuur) aanwezig.

De vergadering verliep in een goede sfeer, alle aanwezigen waren zeer actief betrokken. Er zijn veel ervaringen tussen afdelingsbesturen uitgewisseld.

Instructeurs en stagemolenaars

In de vorige vergadering is al gesproken over de taakomschrijvingen van de instructeur, de stagemolenaar en de gastmolenaar. Deze omschrijvingen worden opgenomen in het huishoudelijk reglement. Er is afgesproken om in alle provincies de zelfde omschrijvingen te gaan hanteren. Ook worden alle instructeurs vanaf 1 januari benoemd voor een periode van vijf jaar. Na die periode overleggen de instructeur en het afdelingsbestuur over voortzetting van de benoeming.

Elke leerling heeft een instructeur

Ook is duidelijk afgesproken dat iedere leerling bij een officiële instructeur hoort. Die instructeur is verantwoordelijk en neemt het besluit over aanmelding voor een (toelatings)examen. De instructeur kan bij de opleiding uiteraard in meer of mindere mate gebruik maken van de stagemolenaars in zijn omgeving.

Ondersteuning van de instructeurs

Er is veel gesproken over de ondersteuning van de instructeurs. Hier en daar is er sprake van enige weerstand bij hen. Sommige stagemolenaars zouden daarom geen instructeur willen worden. Iedereen vindt het belangrijk dat instructeurs hun werk goed kunnen doen, de instructeur is toch de spil van de opleiding! Daarvoor is het belangrijk om regelmatig met collega-instructeurs en het afdelingsbestuur te overleggen. Dan kan de voortgang worden besproken, kunnen ervaringen uitgewisseld en vragen over de opleiding of over leerlingen worden besproken. Iedere instructeur komt wel eens in de situatie terecht dat hij of zij niet precies weet wat te doen. Dat kan bijvoorbeeld zijn bij spanning tussen instructeur en leerling of als je ziet dat een leerling absoluut niet geschikt is als molenaar. Hoe vertel je dat? Een aantal instructeurs heeft behoefte aan didactische hulp, ondersteuning bij het gebruik van de lesbrieven. Anderen hebben behoefte aan een training in slecht-nieuws gesprekken. Instructeurs kunnen deelnemen aan trainingen naar hun eigen behoefte. Wel vinden we met zijn allen dat instructeurs moeten deelnemen aan het instructeursoverleg met het afdelingsbestuur en soms een examen moeten bijwonen.

Lesstof voor wind- en watermolenaars wordt beter op elkaar afgestemd

De werkgroep watermolenaars opleiding heeft aangegeven dat ook

de lesstof van de watermolenaars aangepast moet worden. Nu wordt nog vele gebruik gemaakt van kopieën uit boeken en van geleende hoofdstukken uit de windmolenaarsopleiding. Het Gilde was al een tijdje bezig met de herziening van de lesstof voor windmolenaars. Er is nu besloten om beide verbeteringen samen aan te pakken en te zorgen voor gelijkwaardig lesmateriaal voor de opleiding voor wind- en watermolens. Er is een voorstel gedaan om een aantal deelhandboeken te maken. Daaronder zijn a) het staande werk van de windmolen; b) het gaande werk van de windmolen; c) de molenfuncties en het gaande

werk dat daarbij hoort (voor wind en water gelijk); d) het gaande werk van de watermolen; e) het staande werk van de watermolen; en f) een aantal algemene hoofdstukken. Bij onderdeel f zal ook onderscheid worden gemaakt tussen wind en watermolens, kennis van het weer en de biotoop zijn voor de molens verschillend. Andere algemene hoofdstukken zoals het gastheer/gastvrouw zijn op de molen zijn voor wind en water gelijk. Al met al is het een hele klus, maar iedereen beschouwt het als een verbetering.

De Gildebrief

De keuze om van de Gildebrief een blad te maken "voor molenaars, door molenaars en over molenaars" is goed geweest. Iedereen sprak zijn waardering uit voor de nieuwe opzet. Om te zorgen dat er voldoende informatie uit de afdelingen komt, gaan het landelijk bestuur en de afdelingsbesturen werken aan een netwerk van correspondenten (als je je hiervoor geroepen voelt mag je hierover contact opnemen met de secretaris van je afdeling).

De biotoop

De biotoop is voor de molenaar belangrijk, maar in biotoopkwesties is de rol van de molenaar het waarnemen en het doorgeven. De molenaar en Het Gilde zijn vaak geen partij bij geschillen over de biotoop. Een landelijke bestuursfunctie die zich op de biotoop richt heeft daarom niet zoveel zin meer. De Hollandsche Molen heeft een medewerker (Mark Ravesloot, zie colofon) die zich bezighoudt met de biotoop en op hun website staat uitstekende informatie. Daar gaan we als Gilde naar verwijzen op onze eigen website.

Kan iedere molenaar examen doen?

Soms zijn er leerlingen, waarvan de instructeur ziet of merkt dat het zelfstandig als molenaar draaien er niet in zit. Dat kan allerlei redenen hebben, medisch, psychisch of anderszins. Dat is een vervelende boodschap om te brengen en je moet het wel zeker weten. Het is daarom verstandig om daar al in een vroeg stadium met andere instructeurs en het afdelingsbestuur over te spreken. Deze boodschap moet je ook vroeg genoeg meedelen aan de leerling. Uiteindelijk gaat het om het werken met een machine die gevaarlijk kan worden door factoren van buitenaf die niet te beïnvloeden zijn. De veiligheid voor de molenaar, de molen, de bezoekers en de omgeving is dan in het geding!

Deze veiligheid, maar ook de zorgvuldigheid naar de leerling zijn beide belangrijk. Instructeurs die hiermee te maken hebben of krijgen kunnen ondersteuning krijgen. Het is onderdeel van de hiervoor genoemde ondersteuning voor instructeurs.

Wat houden de uren op andere molens precies in?

Leerlingen moeten minstens dertig uren draaien op "andere typen molens" dan de eigen molen. Het is niet voor iedereen even duidelijk wat je daar precies onder moet verstaan. In een volgende opleidingsraad gaan we daar verder over praten.

Al met al een zeer nuttige en geslaagde dag. We hebben weer goede stappen vooruit gezet om de opleiding van nieuwe molenaars nog beter te laten verlopen. Vanaf deze plaats willen wij iedereen bedanken voor zijn of haar bijdrage aan de Opleidingsraad.

Het bestuur

B. VAN DE VOORT

Een molenprijs

Het zal u niet ontgaan zijn dat er een molenprijs is uitgereikt. Onder de deelnemende molens ontstond een ware prijzenoorlog, allen prezen hun project de hemel in om de eerste prijs maar te bemachtigen. Aan de meeste inzendingen hing een behoorlijk prijskaartje, maar de Molenprijs bedroeg dan ook een jubileumbedrag. Een prijzenswaardig initiatief, dat in potentie kan bijdragen aan het werkend houden van de door ons zo geliefde monumenten. In potentie, zeg ik, want ik ben er persoonlijk niet helemaal van overtuigd dat sommige projecten voor meer draaiuren in molenland zorgen. Want laten we wel wezen, hoeveel draagt het bouwen van een nieuwe molen nu helemaal bij? Wie moet er met zo'n molen gaan draaien? Wie wil er überhaupt met zo'n molen draaien, als je er niet eens warm bij kan zitten? Nee, ik vind dat je bij een dergelijk initiatief de prijs/kwaliteitsverhouding niet uit het oog moet verliezen. Sommige deelnemers hadden dat heel goed begrepen: de meeste molens lijden onder een bedroevend gebrek aan draagvlak en molenaars, en de enige manier om daar wat aan te doen, is het voor hen aantrekkelijker te maken. Met een bezoekerscentrum kunnen de molenaars veel beter gasten rondleiden en kunnen ze zelf ook ruimer zitten, waardoor de molen meer zal draaien. Bovendien: hoe meer bezoekers in het centrum, hoe minder in de molen en dat is weer goed voor het behoud van historisch materiaal. Zo'n bezoekerscentrum, daar knapt een molen echt van op.

Volgend jaar schrijven wij ons misschien ook wel in voor zo'n molenprijs. Zoals u weet heeft De Hoop reeds een mooi bezoekerscentrum en ook ons koffiehok is onlangs gerestaureerd. We vragen de prijs dan ook niet voor onszelf aan, maar voor de buurmolen, die afgelopen zomer door de molenaar stil is gezet wegens achterstallig onderhoud. Het probleem van weinig draagvlak is hier overduidelijk en zo'n molenprijs is de ideale gelegenheid daar wat aan te doen: met het te winnen geldbedrag bouwen we de schuur naast de molen om tot buurtcentrum en molenaarsonderkomen. Dan kunnen daar mensen ontvangen worden, komen er ook meer molenaars en wordt het draagvlak en de mate van activiteit rond de molen veel groter. Als er eenmaal voldoende vrijwilligers zijn, dan zal het met het noodzakelijk onderhoud aan de molen en het draaien vanzelf wel goed komen. Wij rekenen op de hoofdprijs.

Dagje Zagen op De Salamander

Poldermolens zijn prachtig en heel vaak staan ze op de mooiste plekjes in ons land. Maar “achtkant” of “wip” als poldermolen, om er maar twee te noemen, kunnen bij mij de voorkeur voor een industriemolen niet wegnemen.

Snel heb ik mij dan ook aangemeld voor de praktijkdag Houtzaagmolen op De Salamander in Leidschendam. Op 12 oktober jl. werden wij welkom geheten door drie mannen in het blauw, molenaars Hans Brok en Ton van Holsteijn en leerling molenaar Willem. Hans hield een uitgebreide inleiding over de molen waarbij naar voren kwam, dat zoals zoveel molens ook deze, samen met een aangrenzende buurmolen ten gevolge van brand verloren ging rond 1643. Uiteraard werd de herbouw aangepakt en zo is De Salamander bewaard gebleven.

Dat “bewaard blijven” heeft ook zo zijn beperkingen want in 1953 was toch sprake van een totaal verval. Dit verval was zo ernstig, dat de gemeente in 1975 een sloopvergunning voor De Salamander heeft afgegeven met echter een nadrukkelijke restrictie, die de redding voor de molen is geweest. De sloop diende te worden uitgevoerd door een erkende molenmaker en dat bleek een zeer kostbare aangelegenheid te worden.

Restauratie

Zo rond 1985 zijn een aantal particulieren bereid gevonden om investeringen te doen, die kunnen leiden tot een algehele restauratie. Het startkapitaal was aanzienlijk want een

projectontwikkelaar had belang bij het stuk grond waarop De Salamander toen stond. Hij stond in de weg voor de bouw van een appartementencomplex en in de onderhandelingen is De Salamander een kwartslag gedraaid en zo'n 150 meter verplaatst richting de Vliet en de molen kreeg daarmee een prachtige start voor de volledige restauratie.

In 1995 wordt de eerste stam weer op windkracht gezaagd. Nu dus een meer dan schitterend complex. De molenaars zijn trots en terecht! In twee ploegen kregen we dan ook een mooie rondleiding tot in de kap! Twee zaagramen met krukasaandrijving, die via een riemen stelsel zowel op wind als met behulp van een elektromotor kunnen worden aangedreven.

Vandaag was er te weinig wind, maar daarnaast is het linker voeghout van de molen in restauratie. Dat gebeurt met behulp van kunsthars en inmiddels heb ik van Hans Brok begrepen, dat de molen weer tiptop in orde is.

Het zagen

Vandaag dus elektrisch zagen. Ter voorbereiding op deze dag hadden de molenaars een stam binnen gebracht, die nog op zijn plaats moest worden gelegd en geborgd om uiteindelijk in planken te kunnen worden gezaagd.

De stam wordt in de lengte in de juiste positie op de slee gelegd en daarna gedraaid, want een barst in de kern moest parallel aan de zaagsneden komen, om daarmee zo min mogelijk materiaalverlies te hebben. Om hem uiteindelijk in die positie te houden worden dan een aantal grote krammen met een één kilovuitje aan de slee en in de stam geslagen. Vervolgens nog een aantal ijzeren stangen, die over de stam worden “gekneveld” en een hoeveelheid wiggen onder de oplegging van de stam, zodat onze boom uiteindelijk onwrikbaar vast ligt. Bij al deze handelingen werden wij (leerling molenaars) ingeschakeld. Super leuk, althans, dat is mijn bevinding. Welnu, dan de zaag aan en steeds controleren.

Telkens het proces onderbreken om krammen weg te nemen enz. Er komt heel wat kijken bij het zagen van een stam en het is niet zomaar een kwestie van dat hout door die zaagbladen te duwen.

In het balkengat ligt de voorraad stammen en een daarvan is nog via de winderij op het droge getrokken. Dit hebben de molenaars zelf gedaan en wij konden vaststellen, dat kaplaarzen onontbeerlijk zijn. Zo'n winderij werkt op de molenaandrijving. Het viertal gebeurt op eigen gewicht en het trekken dus via

de molen. Wil men niet trekken en de stam wel op de plaats houden waar hij naar toe is getrokken, dan kan een soort vang worden geactiveerd, die het vieren onmogelijk maakt maar het trekken toelaat.

De bast zat gelukkig nog vast aan de stam. Anders had deze moeten worden afgestoken met speciale beitels en dat schijnt een redelijk zware klus te zijn. De stam wordt in stroppen gehangen en gecontroleerd op de aanwezigheid van metaal e.e.a. met behulp van een sterke detector.

Expositie

In de zagerij heeft men een kleine "expositie"

van wat men zoal in de loop der tijd aantreft. Kabelbeugels, waslijnen, schrikdraadkroontjes, van alles wordt gevonden waardoor de zagen kunnen worden beschadigd en die zaken worden dan ook te voren weggehakt.

Natuurlijk kan ik niet spreken voor anderen, maar er was wel veel enthousiasme. Ik vond de uitleg goed, je kon onbeperkt vragen stellen. Het was echt een drukke dag, die relaxed werd beleefd. Dank aan de molenaars Hans, Ton en Willem.

Persoonlijk vind ik zo'n dag heel plezierig. Ik, en ik denk velen met mij, ben praktijk gericht en leer dus op zo'n dag veel meer dan vanuit het boek.

Een "dankjewel" aan de organisatoren van het Gilde is dan ook wat mij betreft zeer op zijn plaats en voor herhaling vatbaar. We zien elkaar dus weer bij het olie slaan in het voorjaar!

*Peter W. Van Hoey Smith,
Leerling op de Windlust in Nieuwerkerk aan
den IJssel
Foto's: Mark Staffeleu*

Oude molenstenen?

Wij (Frank Houwaard, Peter Pouwels en Jan Scheirs) zijn bezig met een studie naar de ontwikkeling van molenstenen (maalstenen) in Nederland.

Daarom willen wij graag geattendeerd worden op bijzondere en/of oude molenstenen die lezers van dit blad aanwezig weten, om die eventueel op te meten en te fotograferen.

Wat zoeken we precies?

1. Blauwe stenen: Wanneer de diameter afwijkt van de heden ten dage bekende "ronde" maten in tientallen centimeters, zoals 140 cm, 150 cm, enzovoort.
Wanneer er daarnaast nog informatie gegeven kan worden over de ouderdom of herkomst, dan maakt die informatie het des te waardevoller om de steen of stenen te komen bekijken.
2. Kunststenen: Wanneer het een kunststeen is waarvan bekend is dat hij van vóór 1940 dateert, en als de maker ervan bekend is. Wij zijn nog op zoek naar stenen van diverse vroegere fabrikanten, bijvoorbeeld van de firma's Ambrosius, Paauwe, Klein Bussink en Koppen & Frings; we zoeken geen stenen van het fabriekaat Jaspers.

Weet je dergelijke stenen te liggen en is op zijn minst het maalvlak met het scherpel zichtbaar, dan zijn wij je heel dankbaar voor tips. Mail ons s.v.p. op het adres j.g.m.scheirs@uvt.nl met de informatie over de steen voor zover die je bekend is.

Wellicht ten overvloede: naar de meer recente, relatief grote stenen met maten in tientallen centimeters (17ders, 16ders et cetera), die nu nog op vele molens draaien, zijn wij niet op zoek. Tenzij het dus oude kunststenen zijn!

Bij voorbaat dank voor jullie reacties.

Frank Houwaard, Peter Pouwels en Jan Scheirs

Molenstempel

Op zaterdag 15 februari 2014 wordt er een grote postzegelbeurs gehouden in sporthal "De Hullen", Ceintuurbaan Zuid 6, 9301 HX Roden, die geopend is van 10 tot 16.30 uur. Het bijzondere deze keer is, dat de Deutsche Bundespost met een info- en verkoopstand aanwezig is en bovendien alle aangeboden post afstempelt met een bijzonder stempel. In dit stempel staat de bekende molen van Roderwolde afgebeeld. De Filatelistenvereniging Roden-Leek e.o. komt met een speciale kaart die voorzien van een Duitse zegel en stempel, een filatelistische bijzonderheid is. De kaart kan ook bij de vereniging worden besteld en wel telefonisch, schriftelijk of per e-mail.

Er zijn de volgende mogelijkheden:

- a. De blanco kaart kost € 1, porto voor het toesturen € 0,60.
- b. De kaart met Duitse zegel en stempel kost € 2,50. De kaart wordt door de Duitse post verstuurd. U dient bij Uw bestelling de naam en het adres van de geadresseerde te vermelden.

Betaalmogelijkheden:

- a. Contant of in de brief.
- b. Het verschuldigde bedrag kan worden overgemaakt op rekeningnummer NL74 INGB 0001 0042 87, op naam van R.J.Oberink te Roden.

Info over de beurs: WBEvenementen, tel: 050 5033926 (na 19 uur).

Info over de kaart R.J.Oberink, Valkenierslaan 1, 9301 KM Roden en stempel: Tel: 050 5019547, e-mail: r.oberink1@kpnplanet.nl

Molen Ganzedijk krijgt eindelijk een naam

“Vroeger zaten ze vaak te vissen hier vlak onder de molen. Wij gooiden dan steentjes in het water tot woede van de vissers, die niet begrepen waar die vandaan kwamen. Ze gingen dan meestal een eindje verderop zitten, maar wij pakten dan dikkere stenen die we verder weg konden gooien.”

Zussen met Gerda Koster, huidige vrijwillig molenaarster

Heel even werd op de molen te Ganzedijk de klok vijftig jaar teruggezet.

Aan het woord zijn de zusters Udem: Auky en Femmy, die hier een halve eeuw geleden opgroeiden. Beide zussen halen vele herinneringen op uit de tijd dat hun vader hier molenaar was. Door hun verhalen wordt de sfeer die toen in dit stukje Oldambt heerste bijna tastbaar voor de luisteraars. Die toehoorders zijn een aantal vrijwillige molenaars, burens,

familieleden en bezoekers.

Ze hebben zich in de molen verzameld omdat de molen eindelijk een officiële naam gaat krijgen. Er zijn meerdere namen in omloop; Rentema's molen, De Hoop, Gerda's molen en molen Udem. Voortaan zal de molen Udem's molen heten en ter gelegenheid daarvan zijn beide dochters van de laatste mulder uitgenodigd voor de onthulling van de nieuwe naam.

Grootvader Udem was molenaar op een korenmolen in de Kroonpolder. Deze werd tijdens de bevrijding in 1945 door oorlogshandelingen vernield. Om die reden besloot de familie het bedrijf een paar kilometer verder, op Ganzedijk, voort te zetten. Tot in de zestiger jaren werd het bedrijf door de zoon voortgezet. Net als bij vele collega's werd er steeds minder gemalen en verschoof het accent meer naar de handel. In het inmiddels

Burgemeester Voslamber, dochter Udema, molenmaker Roemeling, Corrie Molema en een onbekend persoon

verdwenen huis werd een winkel gedreven waar de buurt voor van alles terecht kon. Na de onthulling van de nieuwe naam werden er nog vele herinneringen opgehaald door beide zussen. Ze vertelden dat ze een geweldige jeugd in en om de molen beleefd hadden. Het streekje bruisde toen nog van

de activiteiten. De smederij, het café, de schoenlapper, de loswal en nog meer bedrijvigheid zijn inmiddels verdwenen. Wat er nog wel staat is het stoere achtkant van de koren- en pelmolen uit 1868. Udema's molen.

Foto's en tekst: Peter Buiter

*Aukje aan de vang in 1963 en 50 jaar later
(foto 2013: Joep Gründemann)*

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook blauwe basaltlava maalstenen. Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model) demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en huishoudmolens. Zeer snel en vakkundig scherpen van uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:
Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57
GSM 0653667686
E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

Zeilmakerij van Neerven bv

**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

**Driek van Erpstraat 1
5341 AK OSS
Tel. 0412-624028
Fax. 0412-627973**

info@zeilmakerijvanneerven.nl

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

32e Brabants-Vlaamse contactdag

Op zaterdag 5 oktober gingen de Brabantse leden van Het Gilde de grens over voor een ontmoeting met onze Vlaamse molenvrienden. Ditmaal waren we te gast rondom de stad Brussel en bekeken we zowel wind- als watermolens. Nog niet eerder gedurende de 32 contactdagen waren we te gast in de regio Brussel. Ondanks dat de stad zelf het bezoeken meer dan waard is, merkten we dat er ook rondom Brussel prachtige molens staan in een fraai heuvelend landschap. Vaak is de contactdag reden om de streek opnieuw te bezoeken en worden er blijvend contacten gelegd over en weer.

In 1981 werd de eerste Brabants-Vlaamse dag gehouden in Oirschot. Wijlen Els de Kinderen uit de provincie Antwerpen en wijlen Nol Naaijken en Joep Coppens uit Brabant waren de initiaftiefnemers van deze dag. Waren het in het verleden vooral de vakmolenaars of in goed Vlaams "maalders" vertegenwoordigd, momenteel is het een mix van vrijwilligers en leerling molenaars. Inmiddels is het succes van deze dag reden geweest voor anderen om een Zeeuws-Vlaamse contactdag te organiseren en men bekijkt momenteel of er een Belgisch Limburgse-Limburgse contactdag kan komen.

We werden hartelijk ontvangen in een hoeve naast De Liermolen in Grimbergen. Grimbergen is befaamd om zijn abdijbier. Maar ook als molenplaats telde het mee met ooit

maar liefst 6 watermolens! Na de bekende welkomstwoorden door de schepenen en voorzitter Frans Brouwers van vzw Levende Molens kon de Liermolen bezocht worden. De Liermolen en de Tommenmolen die we als eerste bezochten zijn eigendom van van de gemeente Grimbergen. Het MOT beheert de molens en geeft er rondleidingen. Ook is er een tentoonstelling in de Tommenmolen. Op de Liermolen ontstaan al direct geanimeerde gesprekken met molenaar Johan Boulangier. Onderwerpen als: "restauratiefilosofie, molenstenen, malen van consumptiemeel" horen we. Indertijd is de Brabants-Vlaamse contactdag juist opgezet om ervaringen uit te wisselen en contacten te leggen tussen de Brabantse mulders en die van over de grens. Zelfs in het hedendaagse tijdperk met snelle media is deze dag nog altijd een groot succes.

De inrichting van de Liermolen is bijzonder. 3 koppels maalstenen die worden aangedreven door een spoorwiel. Oorspronkelijk waren er 4 maalkoppels, 1 maalkoppel werd eind 19de eeuw opgeofferd aan de haverpletter. Bijzonder want ik ken dit alleen van de Spoordonkse watermolen in Spoordonk/Oirschot Nederland. Ook bestaan de koppels uit diverse soorten steenmateriaal. Een koppel met Franse ligger en Duitse looper, een koppel Franse stenen en een koppel kunststenen. Verder is er een haverpletter. Op de Liermolen maalt Johan Boulangier af en toe nog consumptiemeel om dit daarna weg te geven. Blijkbaar is het malen van consumptiemeel tegen betaling in België niet meer mogelijk. Johan is behoorlijk geïnfecteerd geraakt door het molenvirus want daarnaast gidst hij nog in Bokrijk, draait hij met de pas gerestaureerde "De Grote Bentel"

in Turnhout en is hij betrokken bij de restauratie van de watermolen in Heverlee (Leuven). Tijdens deze dag worden de nodige contacten uitgewisseld en Johan belooft spoedig tijdens een winderige zaterdag Midden-Brabant aan te doen om daar malende molens te bekijken!

De Tommenmolen

Deze watermolen ook op de maalbeek gelegen kan enkel nog draaien. Alle koppels stenen zijn als museumstuk te zien. Ook hier is het beheer in handen van het MOT.

In Grimbebergen zagen we onderslagraderen. We zitten nu in het Pajottenland met een heuvelachtig landschap. Deze Pedemolen in Schepdaal / Dilbeek is daarom uitgerust met een fors bovenslagrad. Dat rad wordt gevoed door 2 spaarvijvers. We bezoeken dus wederom een water(rad)molen. Yves Sterckx is hier de hoofdmolenaar, Jan is sinds begin 2012 aanwezig als hulpmolenaar. De in molenkringen bekende Jan Delcour heet ons van harte welkom. Jan is bekend om zijn publicaties over hondenmolens en de (Vlaamse) molenliederen. Ook op deze watermolen

is een hondenmolen aanwezig. Deze werd gered in 1995 uit een boerderij in Moerkerke. De hondenmolen drijft een botervat aan. In 1910 waren er nog 10.000 hondenmolens in Vlaanderen maar nu resteren er nog slechts 5 van dit type molens. Recent restaureerde men nog een hondenmolen in Gooik. Het geheel is een prachtig complex met een voormalige woning, schuur met fitselwerk en de eigenlijke watermolen. Jan laat ons met veel enthousiasme de molenstenen zien. Maar liefst 3 steenkoppels aangedreven door gietijzeren wielen. Ook hier een haverpletter maar ook een oude "Heemaf" motor van 15 kw om de stenen aan te drijven als er geen water is. Tot slot zien we modellen van de bekende molenaar Henry van Nuffel. Van Nuffel was lang maalder op de Tragische Molen in het naburige OLV Lombeek. Heel bijzonder is het landschap met standermolen, watermolen, vliegtuig en parachutespringer. Een kleine ventilator levert wind om de standermolen te laten draaien!

De Luizemolen Anderlecht

Het is ons al vele malen voorgekomen dat de contactdag schittert door prachtig nazomerweer en weinig wind. Ook ditmaal ondervinden we dit als we al van verre de Luizenmolen stil zien staan. Enkele Brabantse mulders stellen in een mix van Frans, Nederlands en Brabants voor om de molen op te zeilen. Met vereende krachten wordt de molen "Rond in de top gezeild" (volle zeilen). Na wat aarzelingen neemt de molen de wind mooi op en begint te nog flink te draaien. Nadien wordt nog zelfs de steen bijgestoken om een zakje te malen. Deze staakmolen (standermolen) is vrij nieuw. In 1992 richtte een groep Anderlechtenaren een VZW op om de molen te herbouwen. De bekende molenmakers Gebroeders Peel bouwde een nieuwe molen met enkel als historisch onderdeel de askop van de voorma-

lige molen "De Pauselijke Zoaf" uit Pamel. En dan nog even over de naam: Luizenmolen komt niet van het lastige diertje maar van de grassoort; luizengras. In de 19e eeuw kwam dit schadelijke luizengras in deze streek voor. Met een prachtig uitzicht op de stad Brussel vanaf de hoge staanplaats van deze molen vertrekken we naar de papiermolen Herisem in Alsemberg.

Papiermolen Herisem Alsemberg

Dit is het topstuk van deze 32e Brabants-Vlaamse dag! Ook een van de topstukken in het Vlaamse molenbestand. Ook vanwege de omvang van de site: papiermolen, kartonfabriek, boerderij met watermolen, woonhuis en kantoor. Dit alles gesitueerd op 16 ha. weiland, akkers en bossen in de vallei van de Molenbeek. Deze vallei van de molenbeek onder de stad Brussel staat bekend als de bakermat van de Belgische papierindustrie. Deze industrie kwam vanaf de 16e eeuw in ontwikkeling. Op de 8 kilometer lange molenbeek stonden ooit 20 watermolens waarvan de meeste papiermolens waren.

Een enthousiaste gids leidt ons rond in het immense complex. We lopen langs de lompensnij- en sorteermachine, de voorraadzolder, de hollanders met kollergangen maar ook de indrukwekkende stoommachine. Tijdens stoomdagen wordt deze nog in werking gesteld om de stoomdroogmachine uit 1864 aan het werk te zetten. Er zijn 2 bovenslagraderen waarvan er recent een werd vernieuwd. Deze drijft een generator aan om energie te produceren waardoor de stoommachine niet telkens in gang moet worden gezet om karton te produceren. Na een indrukwekkende rondleiding wordt het glas geheven in de oude smidse en ijzermagazijn die nu zijn omgebouwd tot een taverne.

Diploma's

Na het avondeten worden de getuigschriften voor de Vlaamse geslaagden uitgereikt. Ook in Vlaanderen slagen er veel molenaars of beter gezegd "meester molenaars" getuige de vele getuigschriften die worden overhandigd. Tot slot houdt voorzitter Frans Brouwers van vzw Levende Molens nog een korte toespraak ter bezinning. Zaken als (koppel)subsidies en historisch verantwoord restaureren blijken ook over de grens te leven. Na geanimeerde gesprekken en goede indrukken wordt de reis aanvaard naar Noord-Brabant.

Bart Hoofs

Koning Molenzeilen

- Nieuwe zeilen
- Reparaties
- Touwwerk
- Smeermiddelen
- En meer

Sipke Koning
06-44003400

www.koning-molenzeilen.nl

Overzicht geslaagden van de najaarsexamens 2013

In de tweede helft van 2013 heeft de examencommissie van "De Hollandsche Molen" weer het examen voor het "Getuigschrift Vrijwillig Molenaar" afgenomen. Dit gebeurde op 12 molens met in totaal 40 kandidaten. Van deze kandidaten zijn er 36 geslaagd. Een slagingspercentage van 90%, een mooi resultaat.

Voor het windmolenaarsexamen zijn geslaagd:

P.M. van der Voort, Leiderdorp
M. Koolstra, 's-Gravenhage

J. Fransen, Erp
W.J.M. Weijers, Merselo

vrijdag 20 september 2013,
Molen De Ster, Geesteren
W.G. Grotentraast, Rijssen
E.A.M. Metz, Enschede
H.G. van Welbergen, Bathmen

maandag 7 oktober 2013,
Molen De Onrust, Muiderberg
R.L. Leeuwenkamp, Bunschoten-Spakenburg
C.M. Smit, Amsterdam
G.M.H. Troost, Utrecht

donderdag 24 oktober 2013,
Molen Molen van Verbeek, Sint Odilienberg
G.M.G. van der Bool, Neer
P.K. Barten, Berg en Terblijt
F.J.J. Oosterhuis, Weert
C.W.G. Venner, Stramproy

woensdag 25 september 2013,
Molen Entreprise, Kolham
L. Roemeling, Sappemeer
J. Mulders, Zuidlaarderveen
J. de Vries, Adorp
B.G.J. Herbrink, Haren

dinsdag 8 oktober 2013,
Molen Kyck over den Dyck, Dordrecht
C.F.M. Embregts, Hoeven
W. Slob, Groot Ammers
R.H. van Bree, Hooge Zwaluwe

Voor het watermolenaarsexamen zijn geslaagd:

donderdag 26 september 2013,
Molen Westermolen, Dalfsen
A.J. de Lange, St. Jansklooster
J.G. Ebelties, Nieuw Amsterdam

maandag 14 oktober 2013,
Molen Prins van Oranje, Buren
W. Metz, Wijk bij Duurstede
T.P.A. Pulles, Culemborg
H.F. van Ark, Wageningen

woensdag 11 september 2013, Molen De Wenumse Molen, Apeldoorn
J. van Boxmeer, Gemert
F.J. Ossenvoort, Ootmarsum.

Wij wensen jullie proficiat en hopen dat jullie nog lang en met veel plezier op je molen mag draaien en liefst malen.

vrijdag 27 september 2013,
Molen Bronkhorstermolen, Steenderen
J.H. Betting, Lichtenvoorde
A.M. Koppenol, Valburg
B.W. Lobeek, Winterswijk

donderdag 17 oktober 2013,
Molen De Nijverheid, Ravenstein
J.J.C. van Zutphen, Erp
M.A.W. Camps, Merselo
H. Kappen, Vinkel

Verder een welgemeend proficiat aan de instructeurs, gastgevend molenaars en alle anderen, die met hun belangeloze inzet en vrije tijd, hieraan bijgedragen hebben.

vrijdag 4 oktober 2013,
Molen Weijpoortsche Molen, Nieuwerbrug
D.C. Esveld, Alphen a/d Rijn

woensdag 23 oktober 2013,
Molen Den Evert, Someren
J.J. Leijssen, Stramproy

Het bestuur

Nieuwe brochure

Gerrit Pouw heeft een nieuwe brochure geschreven met als onderwerp 'Hout voor de Molenbouw', uiteraard weer voorzien van diverse illustraties van zijn hand. In het boekwerk is op de eerste pagina's een overzicht opgenomen van de in de molenbouw gebruikte houtsoorten, hun eigenschappen en hun toepassingen. Daarna volgt per houtsoort een specifieke omschrijving, verdeeld in een hoofdstuk over naaldbout en een over loofhout. Vervolgens komt de bewerking van het hout in een hoofdstuk aan de orde en ten slotte nog de veel voorkomende gebreken die in bewerkt hout kunnen voorkomen. Doordat het recensie-exemplaar op het nippertje op de redactie is binnengekomen hebben we het nog niet kunnen lezen, maar het oogt zeer de moeite waard! Achter in de Gildebrief kun je zien hoe je deze brochure kunt bestellen.

De redactie

Uit de examencommissie

Nu de najaarsexamens weer zijn afgesloten wil ik namens de examencommissie even terugblikken op de examens van afgelopen jaar. Zowel de voorjaarsexamens als de najaarsexamens zijn erg succesvol geweest met een hoog slagingspercentage, zodat er weer een flink aantal nieuwe molenaars zelfstandig actief kunnen worden (blijven) op onze molens. Wel valt te constateren dat de gemiddelde leeftijd van de kandidaten beduidend hoger ligt dan enige tientallen jaren terug.

Het examen van Peter van Sloten (3e van links) op 14 april 2011. Rechts daarvan examinatoren Hub van Erve, Dirk Jan Abelskamp en Sietse Pot, links van Peter is Wilma van den Broek aan het notuleren. Rob van Zijll, geheel links, was er bij als betrokken instructeur. De kandidaat is geslaagd! (Foto: Barend Zinkweg)

Hadden we toen voor het merendeel jonge kandidaten zo van 18 tot 40 jaar; nu is een zeer groot gedeelte van de kandidaten gepensioneerd, vutter of pre-vutter. En daar komen nu soms problemen uit voort waar we voorheen niet zo mee te maken kregen.

Ongemakken

Door de hogere leeftijd wordt de kans op lichamelijke ongemakken groter. Een kandidaat had zich goed voorbereid, maar kwam terecht op een examenmolen waarvan de onderste heklat nogal hoog boven de grond stond. Deze kandidaat had een slechte knie waaraan hij binnenkort geholpen zou worden en was dientengevolge maar zeer moeilijk in staat om in het gevluht te klimmen om de zeilen voor te hangen. Nu is dat aan het begin van het draaien meestal niet zo'n groot probleem, de molen is gewoon wat later aan het draaien. Maar wat als het er eens spannen gaat? Is deze molenaar dan vlug genoeg om daadwerkelijk op tijd in te grijpen en af te zeilen? Is het daarom dan niet verstandiger het examen uit te stellen totdat de knie is 'gerepareerd'?

Een ander voorbeeld

De kandidaat (het waaide nauwelijks) zou

vier volle zeilen voorleggen. Na eerst gekruide te hebben hijgde de kandidaat erg en moest even rustig aan doen. Na het voorleggen van het tweede zeil was deze kandidaat bijna zo rood als een kreeft en hijgde als een molenpaard(!). Hij was nauwelijks in staat verder te gaan en moest even rust nemen. Het praktische gedeelte van het examen kenmerkte zich door een erg kortademige kandidaat die uitgeput aan het verdere deel begon, dat overigens wel goed verliep. Hier zat de examencommissie in dubio of de kandidaat wel in staat zou zijn om bij calamiteiten adequaat te handelen. Na het examen bleek bij navraag dat deze kandidaat onlangs nog een zware longontsteking had gehad en daar nog niet geheel (of geheel niet?) was van genezen. Ook hier rijst dan de vraag of zo'n kandidaat niet beter zijn examen kan uitstellen tot hij weer wat opgeknapt is en in staat alle handelingen rondom de molen vlot te verrichten. In ieder geval moet hierover ons inziens van tevoren met de kandidaat gesproken worden. Tevens moet de examencommissie van zoiets op de hoogte gesteld worden.

Wilde verhalen

Ons bereikte onlangs het verhaal (of is het

een verzinsel) dat je op het examen geen verkeerde of moeilijke dingen moet zeggen, want dan gaan ze daar juist dieper op in. Of dat de examencommissie strikvragen stelt, en je vraagt of je wel zeker bent van je antwoord. Welnu dit alles is geenszins het geval. De examencommissie is erop uit om te weten te komen wat je WEL weet en WEL kunt en niet wat je NIET weet of NIET kunt. Wat wij wel proberen is om in te gaan op het antwoord dat gegeven wordt. Dit enerzijds om het 'verhaal' door te laten lopen, anderzijds om te weten te komen of de kandidaat begrip heeft van de dingen; hoe ze werken en hoe ze samenhangen. We zijn er dan niet op uit om de kandidaat onderuit te halen, maar wel om duidelijkheid te krijgen over het begrip. Soms komt het wel voor dat we op 'verschillend spoor' zitten en elkaar niet precies begrijpen, maar als we dat constateren, proberen we graag om zo snel mogelijk weer op hetzelfde gedachtelijn te komen. En verder is het zo, dat als een kandidaat denkt met een strikvraag van doen te hebben, hij/zij dat altijd kan melden, zodat we kunnen proberen tot een betere vraagstelling te komen.

Hub van Erve

Waardeer monumentale molens om wat ze zijn

Favoriete toeristenbestemmingen worden gekoesterd als clichébeeld: tulpen, klompen en molens. De omgang met monumentale molens week de laatste tientallen jaren nogal af van de gangbare erfgoedzorg. Molens werden in de eerste plaats gezien als werkende maalwerktuigen. Alle middelen heiligden dit doel. Molenrestanten werden gecombineerd tot maalvaardige molens. Diverse molens werden verplaatst om beter wind te kunnen vangen. Cultuur- en bouwhistorische waarden kwamen - als het erop aan kwam - op de tweede plaats. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed kwam op 5 oktober 2011 met het herziene molenbeleid Een toekomst voor molens. Dit beleid benadert molens niet langer louter als maalwerktuig maar kijkt ook naar de cultuurhistorische waarde van molens. Voor de molenwereld betekent dit een verschuiving in de manier waarop we naar molens kijken en met molens omgaan.

Mijn persoonlijke belangstelling voor molens ontstond rond mijn achtste levensjaar. Ik was onder de indruk van het fraaie uiterlijk van molens en de woeste natuurkracht die wordt omgezet naar een door de mens te beheersen maalproces. Langzaam leerde ik de cultuur- en bouwhistorische waarden van molens kennen. Toen werd ik mij ook bewust van de weerloosheid en kwetsbaarheid daarvan. Die waarde zit

in elke historische plank met bijzonder detail of inscriptie. De tot nu toe gangbare omgang met molens is direct verklaarbaar, zo weet ik uit mijn eerste persoonlijke belangstelling. Het behoud van de onvervangbare waarden van het historische materiaal vraagt evenwel een zachte, onderzoekende aanpak. Hier zien we de innerlijke tweespalt van het molenbehoud. In de erfgoedwereld is sprake van grote veranderingen.

Molenbehoud is een spreekwoordelijk bont en folkloristisch spektakel

Grevensmolen in Vegelinsoord omstreeks 1950. Deze molen had toen ook zomaar gesloopt kunnen worden. In deze periode heeft de geschiedenis bepaald welke molens we nu nog hebben als authentieke overblijfselen uit het verleden. Meer dan wat er nu nog is aan historisch molenmateriaal zal het nooit meer worden.

Veel monumentale gebouwen raken de komende jaren hun oorspronkelijke functie kwijt en vragen nieuwe functies. Kijk naar kerken, boerderijen en kloosters. De meeste molens zijn al meer dan 50 jaar geleden afgestoten als economisch productiemiddel. En dan nu een pleidooi voor de meer 'klassieke' monumentenzorgbenadering voor molens?

Immaterieel

Opvallend genoeg bepaalde het relatief nieuwe begrip immaterieel erfgoed tot nu toe onze omgang met molens. De molenwereld tracht het ambacht van de molenaar en de molenmaker tegen de maalstroom van de tijd in 'levend' te houden. Met succes. Terecht is het ambacht van de molenaar uitgeroepen tot immaterieel erfgoed. De afgelopen 40 jaar zijn bijna 2000 vrijwillige molenaars opgeleid bij het Gilde van Vrijwillige Molenaars en bij het Gild Fryske Mounders.

Maar wat is de waarde van het molenerfgoed zélf als categorie monumenten? De denkwereld rond het molenbehoud was tot nu toe vrijwel volledig los komen te staan van de zorg voor andere categorieën monumenten. Afleesbaarheid van historische bouwsporen, maximaal behoud van historisch materiaal en het behouden in de authentieke omgeving zijn hierdoor behoorlijk veronachtzaamd. Het herziene molenbeleid past de algemene uitgangspunten van de monumentenzorg toe op historische molens. Maar hoe moet het nu verder met de ruim 1200 molens en molenrestanten die als rijksmonument te boek staan? Zijn deze na tientallen jaren los te hebben gestaan van de gebruikelijke monumentenzorg nog wel allemaal even monumentwaardig? Welke molens zijn het waard om in de ver(de)re toekomst als rijksmonument gewaardeerd te blijven? Zijn de huidige molenorganisaties wel voldoende toegerust voor deze nieuwe, veel bredere opgave?

De huidige opgave van het molenbehoud houdt in dat we elke molen opnieuw bekijken en vaststellen wat de waarde daarvan is. De ene molen bevat weinig historisch bouw materiaal, maar is uitermate geschikt

om veelvuldig te laten malen. Het andere uiterste is een historisch zeer gave molen met verstilde sfeer waarmee zo weinig mogelijk moet worden gedraaid – in een zeldzaam geval nooit – om de historische waarde maximaal te kunnen behouden. In de meeste molens zal een mengvorm mogelijk zijn, waarbij het laten zien van immateriële waarden en het behoud van historisch bouw materiaal goed samen kunnen gaan.

Verantwoordelijkheid

De nieuwe opgave van het molenbehoud brengt nieuwe verantwoordelijkheden voor de beheerders met zich mee en vraagt nieuwe vaardigheden van hen. Naast de molenaar is er behoefte aan de erfgoedbeheerder. Hier hebben we tegelijk de kans om erfgoedzorg in haar totaal te benaderen. Wat in het algemeen opvalt in de monumentenwereld is de versnippering die is ontstaan tussen organisaties die zich inzetten voor het behoud van kerken, boerderijen, molens en elke andere categorie erfgoed. Monumentenorganisaties zijn van nature zeer objectgericht. Juist een meer alles omvattende, gebiedsgerichte benadering biedt kans om burgers kennis te laten maken met al het erfgoed in hun eigen omgeving. Daarmee laten we duidelijker zien, dat wat we nu nog hebben aan erfgoed, een kwestie van toeval is. Hoe het landschappelijke beeld eruit ziet, is vaak ook een toevallige samenloop van omstandigheden.

Wat we erfgoed noemen, verandert bovendien met de tijd. De Amerikaanse windmotor wordt bijvoorbeeld nog maar vrij kort als erfgoed gezien. Het zijn de verhalen die alle snippers erfgoed aan elkaar koppelen en het verleden via het heden met de toekomst verbinden.

De innerlijke tweespalt van het molenbehoud is niet op één manier op te lossen. Elke afzonderlijke molen heeft zijn eigen cultuurhistorische waarde en technische eigenschappen en vraagt daaruit een aanpak op

De Slagdijkstermolen bij Oude Leije is in de jaren 1930 getransformeerd tot motorgemaal. Samen met de verderop gelegen Balkendstermolen vertelde dit unieke motorgemaal tot 2007 over de ontwikkeling van de polderbemaling in Friesland. Inmiddels zijn de toevoegingen van het motorgemaal verwijderd en is de molenromp gecompleteerd tot maalvaardige windmolen van een type waarvan er tientallen zijn. Wat is nu nog de onderscheidende cultuurhistorische waarde van deze molen?

Molen De Mars in De Blesse. De onderbouw van een vroegere korenmolen was verbouwd tot een maalderijcomplex. Op de onderbouw is in 1997 een houten achtkant geplaatst van een poldermolen en een molenkap uit Duitsland. De Mars is vernoemd naar de huidige eigenaar. Deze in 1997 gevormde molen is ondanks de afwezigheid van een historisch gegroeide betekenis aangewezen als rijksmonument. Is dat bij molens als deze terecht?

maat. Draaien met molens was tot nu toe het voornaamste, onbetwistbare doel. Dat recept is te eenzijdig geworden. Behoud van waardevolle en kwetsbare cultuurmonumenten vraagt een andere manier van beheren. Draaien kan in sommige gevallen zelfs van ondergeschikt belang zijn. De molenwereld gaat een boeiende periode tegemoet, waarin de toekomst van de molens opnieuw wordt bepaald. Duidelijke keuzen voor de inzet van geld en menskracht zijn nodig. Oude wijn in nieuwe zakken volstaat niet. Wat dan wel? In het schema hiernaast enkele bouwstenen:

Selecteer wat van waarde is en wat niet

Selecteer 100 nationale topstukken (categorie A), 100 tot 200 molens van grote nationale waarde (categorie B) en molens van nationale waarde (categorie C). Molens zonder monumentale waarde kunnen worden geschrapt als rijksmonument. Meer aandacht is nodig voor opvolgers van molens. Nog slechts weinig historische poldergemalen zijn rijksmonument en nog veel minder historische maalderijen.

Waak voor de zaak

De afgelopen veertig jaar werd het molenbehoud bijna volledig door de overheid aangestuurd. De laatste jaren is er een snelle opmars van adviesbureaus. Zij dragen echter niet op de eerste plaats bij aan het

MOLEN

Informatiewaarde
Kenmerkendheid
Zeldzaamheid
Gaafheid

MAATSCHAPPIJ

Financiering
Regelgeving
Bewustwording
Waardering

MENSEN

Presentatie
Beheer
Kennisonwikkeling
Instandhouding

MOLENBIOTOOP

Historische context
Beeldbepalendheid
Functioneren

4M-schema waarin het molenbehoud zowel in zijn geheel als voor een specifieke molen kan worden samengevat

deskundig maken van de mensen die dagelijks een molen beheren en hebben een financieel belang bij een restauratie op dat moment. Het behoud van een monument mag niet afhankelijk zijn van keuzes die zonder lange termijn visie worden gemaakt op basis van financiële belangen op korte termijn.

Alles van waarde is weerloos; maak de beheerder weerbaar

Bouw aan de permanente beheersstructuur in de vorm van non-profit organisaties. Hierin werken betaalde krachten en vrijwilligers samen en verzorgen een molen of een groep molens permanent. Deze opzet biedt tegelijk maximale ruimte aan inhoudelijke participatie van burgers; zie

het succes van de vrijwillige molenaar. Nu nog de erfgoedbeheerder! Draaien met molens verandert zo in het behouden van een verzameling cultuurmonumenten.

Dit artikel is geschreven als afsluiting van de leergang Erfgoedfilosofie (voorjaar 2012) aan de Erfgoedacademie. De Erfgoedacademie is een initiatief van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Nationaal Restauratiefonds: <http://www.erfgoedacademie.nl>

Frank Terpstra

Pelmolen Ter Horst
olie- en pelmolen
Rijssen
(1752 / 1975)

Pelmolen Ter Horst in Rijssen stond er in de jaren 1970 zeer slecht bij. Een zorgvuldige restauratie heeft ertoe geleid dat een historisch waardevolle molen behouden is gebleven. Met de molen wordt regelmatig olie geslagen. Behoud van materiële waarde en het laten zien van immateriële waarden gaan hier goed samen.

OPROEP

Dit artikel is geplaatst met het idee om hier een discussie over te voeren. Heb je ook een idee over hoe ons molenerfgoed behouden moet blijven? Schrijf dan een artikel met jouw idee hierover en stuur dat naar de redactie (zie colofon).

Nieuw nummer Molinologie

De Spaanse Molen in het Belgische Rupelmonde (foto: Werner van de Walle)

Molinologie is het halfjaarlijkse blad van de vereniging TIMS Nederland en Vlaanderen. Dit is de dochtervereniging van The International Molinological Society. TIMS zet zich in om de studie van molens te bevorderen. TIMS NL/VL organiseert in het voorjaar een molenexcursie, in het najaar een bijeenkomst met lezingen en brengt twee keer per jaar een blad uit: Molinologie. Bovendien looft de vereniging iedere twee jaar de I.J. de Kramerprijs uit om het uitgeven van molenkundige studies te stimuleren.

Het pasverschenen nummer 40 telt 44 bladzijden en heeft veel afbeeldingen. De volgende onderwerpen komen aan bod:

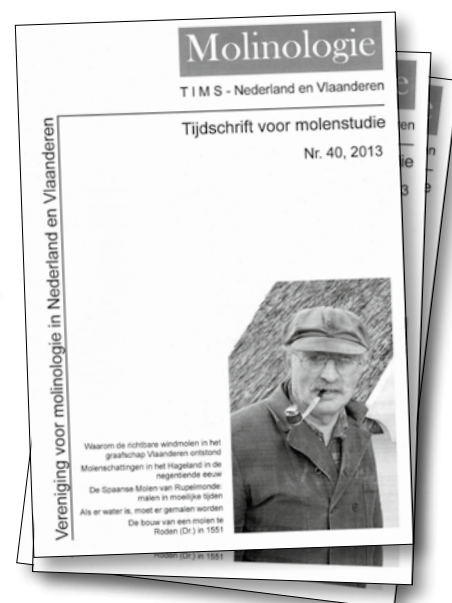
- De Vlaamse molenkenner Karel van den Bossche schreef een artikel, waarin hij betoogt waarom de richtbare windmolen in het graafschap Vlaanderen ontstond.
- Staf Vandegaer ontdekte, dat hij diverse molenmakers in zijn voorgeslacht heeft gehad. Hij vond in een doos 50 zogenaamde molenschattingen. Zo'n schatting werd gemaakt als de pacht van een molen overging van de ene pachter naar de volgende. Het beslaat de periode van 1813 tot 1889 en gaat over molens uit een gebied ten zuidoosten van Leuven in België.
- Werner Van de Walle schreef een artikel over de geschiedenis van de Spaanse Molen in het Belgische

Rupelmonde, één van de vier overgebleven maalvaardige getijdenmolens in Europa.

- Warner B. Banga bezocht Oane Visser, vrijwillige molenaar van de Hantummer poldermolen. De vader van Oane was de laatste beroepsmolenaar van deze molen. Het artikel beschrijft de praktijk van het malen met deze Friese molen vroeger en nu.
- Bob Poppen schreef een artikel over de bouw van een molen te Roden (Dr) in 1551 compleet met het bouwbestek.
- Een zestal boekbesprekingen, een lijst met verschenen molenliteratuur, enig verenigingsnieuws en een "puzzelstukje" besluiten het blad.

Kijk voor het bestellen van een nummer, voor het aanmelden als abonnee of als lid op www.molenkunde.eu.

Barend Zinkweg

Hantumer poldermolen rond 1950 met op de achtergrond het molenaarshuisje met stal (foto: C. Bonebakker)

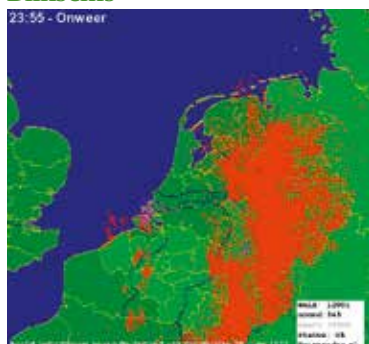

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio. Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata van de Gildebrieff. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrieff.

De Gildebrieff verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst.

U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

Bliksems

naars.nl, log in, klik op "Bliksemafl. controle" en vul het aanvraagformulier in (als dat niet lukt neem dan contact op met de coördinator want die kan je dan behulpzaam zijn).

De kans op schade aan de molen is bij een goed werkende bliksemafleiderinstallatie aanzienlijk kleiner maar als er dan toch nog schade is ontstaan dan kan de verzekeraar de molenaar, als die in het bezit is van ons meetrapport (mits niet ouder dan twee jaar) lastig op grond van ernstige nalatigheid aansprakelijk stellen. Uiteraard moeten dan wel de geadviseerde maatregelen in dat rapport in opdracht van de eigenaar zijn uitgevoerd.

De controleurs van de bliksemafleidercontrole van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars doen hun werk met veel enthousiasme en willen graag de bliksemafleiderinstallatie bij jou op de molen komen controleren. Wil jij dat ook? 't Kost niets...

Molenprijs Noord-Holland

Op zaterdag 5 oktober werd tijdens de Molencontactdag in Noord-Holland de Molenprijs van de Noord-Hollandse Molenfederatie uitgereikt aan Ton Maas en een ieder die betrokken is bij de afdeling Noord-Holland van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Dit als blijk van waardering voor de wijze waarop zij de opleiding van vrijwillige molenaars in de provincie Noord-Holland jaar in jaar uit gestalte geven.

Ton Maas is marineofficier geweest. Vanaf zijn pensionering wijdt hij zijn leven aan molens. Naast vrijwillig molenaar vervult hij verschillende functies: instructeur, examiner, secretaris van de examencommissie, voorzitter van de afdeling Noord-Holland van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars, penningmeester van Stichting Wieringer Molens en hij was tot voor kort lid van het bestuur van de Noord-Hollandse Molenfederatie. Ook heeft hij zich ingezet voor de herziening van de exameneisen. Volgens de jury is het dankzij de inzet van vrijwilligers zoals Ton Maas dat molens worden voorzien van vakbekwame molenaars die onmisbaar zijn om het draaien en malen van molens te kunnen waarborgen.

Tom Kreuning

Kijk ook eens op
www.vrijwilligemolenaars.nl
bij de afdelingen

Je kunt er zien wie er in het afdelingsbestuur zitten. De afdelingsbesturen zetten er hun mededelingen op, voor wat betreft de opleiding (nieuwe theorieavonden), eventuele excursies, de veiligheidscoaches, cursus molengidsen, en wat ze nog meer willen laten weten.

Daar hebben ze ook een lijst met de instructeurs en stagemolenaars en hun molens aangegeven. Mis je er iets? Of zoek je iets anders? Neem dan contact op met de secretaris van je afdeling, het e-mailadres en telefoonnummer vind je er ook.

Onderscheiden

Zondagmiddag 15 september, tijdens de open monumentendagen, ontving molenaar Helma Michels van molen Nooit Gedacht te Merselo uit handen van locoburgemeester Jan Loonen een Koninklijke onderscheiding. Daarmee is ze benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. De onderscheiding werd aan haar toegekend vanwege haar jarenlange en toelozende inzet voor tal van culturele en maatschappelijke initiatieven.

Molenpenning

Harry Kaak, molenaar van o.a. de Gerardamolen te Heijen, heeft de Molenpenning ontvangen van Molenstichting Limburg.

Harry is al 15 jaar molenaar en al 10 jaar instructeur van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

De penning, een "molensteen", ontving Harry uit handen van de voorzitter Peter Willekens.

Uitgaven van Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus – op enkele hoofdstukken na gereed. Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden. De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 47,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI – Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).

Informatie XIX – Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Informatie XXII – Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Mappen voor de basiscursus
Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gilde verzendingen.

Inclusief porto € 30,00.

Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Examenisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of

verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw naam- en adresgegevens te vermelden.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.

Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto).

Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Korenmolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Watermolen compl. Prijs € 7,50.

Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.

Uitgave van Stichting Groninger Molens,

Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.

Prijs € 6,00 (excl. porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.

Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).

CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen,

€ 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom

€ 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het Gilde

(zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl. porto).

Dit boek is te bestellen via de Website van het Gilde (www.vrijwilligemolenaars.nl) of

bij Hub van Erve (zie hierboven).

Wiekssystemen voor polder- en industrie-

molens Door: G. Pouw. Te bestellen door overmaking van € 11,50 (incl. porto) op rek.nr. 55.44.45.050 t.n.v. G. Pouw, Naarden o.v.v. uw eigen naam en adresgegevens!

Hout voor de Molenbouw

Door: G.J. Pouw. Te bestellen door over-

making van € 13,50 (incl. porto) op rek.nr.

55.44.45.050 t.n.v. G.J. Pouw, Naarden o.v.v.

uw eigen naam en adresgegevens!

WORD MOLENAAR!

In het oosten van Groningen ligt de stad Winschoten. In deze stad staan drie molens, van het centrum richting Heiligerlee zijn dat: molen Edens, molen Dijkstra en molen Berg. Ze hun hebben namen te danken aan de molenaars die erop werkzaam waren. Op de "coverfoto" van de Canada's Weekly, bij het artikel over de jarige molen Edens zie je ze alle drie afgebeeld.

Molen Dijkstra is een typische Groninger industriemolen met een hoge stenen onderbouw, een houten achtkant daarop, met dakleren bedekking en in het verleden ook nog zelfzwiching.

Binnen bevinden zich 4 koppels maalstenen en een complete windpellerij met twee pelstenen! Een drukte van belang dus bij het spoorwiel, takrad op z'n Gronings! Op de interieurfoto onder op de achterzijde van het omslag zijn twee koppels maalstenen en links daarvan is een van de pelspillen te zien.

Op de grote foto zijn beide molenaars Bé Oomkens en Nico Holman (in blauwe overall) aan het kruien. Zo te zien gaat het kruien licht op molen Dijkstra, of... zouden ze even stil houden om te lachen naar de fotograaf? Voor op het omslag is de molen te zien met ervoor het molenaarshuis.

Op de achterzijde is Bé, die al vele tientallen jaren molenaar is van molen Dijkstra, nog meer afgebeeld; met de klok mee: de vang lichtend, met bezoek in de molen en poserend bij het gevlucht (met molen Edens op de achtergrond). Nico zal Bé gaan opvolgen. De oproep met de bilhamer zal in het verleden dikwijls nodig geweest zijn met 4 koppels stenen!

Net als voor de vorige editie hebben we deze foto's van Harmannus Noot ontvangen.

Hij heeft de foto's van Bé en Nico gemaakt op 21 september 2013, de interieurfoto's op 9 juni 2012 en de overzichtsfoto van de molen ook op 9 juni, maar dan in 2007.

We krijgen al wel diverse foto's binnen, maar we kunnen nog steeds foto's gebruiken van (actieve) molenaars.

Dus als je die hebt, stuur ze gerust naar de redactie. En als je ze nog moet maken, let dan op een aantal dingen:

- Het aantal pixels voor een goede scherpe foto (4000x3000 pixels),
- De grote foto liggend en dan de (liefst actieve) molenaar rechts in beeld (voor de kleine foto's is dit niet van belang),
- Dat er nog voldoende ruimte bovenaan de foto is voor het plaatsen van de kop "Gildebrief",
- De naam van de getoonde molenaar en diens molen
- De naam van de fotograaf.

Geef een eigen draai aan de molen!

Word molenaar!

